
PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Rapport opgemaakt door : Jan Coenaerts

Derbystraat 55

B-9051 Gent

maart 2017

Dossiernr. 2942

Projectcode: 2017A256

Gent

1 GEMOTIVEERD ADVIES

1.1 INTERPRETATIE EN DATERING

Op basis van landschappelijke, archeologische en historische gegevens kan een inschatting gemaakt worden van de potentiële archeologische vindplaatsen ter hoogte van het plangebied.

De oudste vondsten in de omgeving van Kuurne (Agentschap Onroerend Erfgoed 2016) dateren uit het Epipaleolithicum (ca 9.000 - ca 7.000 voor Christus). Uit de periode van het Midden-Neolithicum (ca 3.400 - ca 2.500 voor Christus) dateren vondsten op de vruchtbare akkergronden langs de Leieoevers (Agentschap Onroerend Erfgoed 2016). Verspreid in de gemeente Kuurne werden op zeven plaatsen vuurstenen vondsten gedaan o.m. aan de Heulebeek en op het gehucht 'De Kouter'.

Tijdens de Romeinse tijd ontstaat er te Kortrijk een Romeinse *vicus* (Agentschap Onroerend Erfgoed 2016), die vanaf ca. 250 na Christus, onder impuls van de invallende Germanen zal worden verlaten. Romeinse vondsten wijzen erop dat de ruime regio rond Kortrijk vrij intensief bewoond was. Op het grondgebied van de gemeente Kuurne zijn vier Romeinse vindplaatsen bekend. Verschillende vondsten zoals een waterput, brandgraven, houten wijntonnen en scherven aardewerk wijzen op menselijke bewoning.

De nederzetting '*Cuerne*' (Agentschap Onroerend Erfgoed 2016) is vermoedelijk ontstaan in de 11de eeuw, wanneer op initiatief van de Graaf van Vlaanderen op systematische wijze aan bosontginning wordt gedaan. Algemeen wordt aangenomen dat Kuurne voor deze ontginningsbeweging een aaneenschakeling was van bossen en moerassen. In de 16de eeuw bloeit de Zuidnederlandse vlasindustrie en nemen de vlasteelt en -nijverheid in de Leiestreek een sterke uitbreiding.

Op het einde van de 19de eeuw beleeft de vlasindustrie (Agentschap Onroerend Erfgoed 2016) in de Leiestreek een steeds grotere bloei. Kuurne ontwikkelt zich tot één van de belangrijkste vlagemeenten in het Kortrijkse. Tussen 1918 en 1930 wordt de vlasbedrijvigheid volledig gemechaniseerd en neemt hierdoor een enorme uitbreiding, ook territoriaal. Vanaf 1930 verdringt het kunstmatig roten stilaan het Leieroten, waardoor het monopolie van de Leiestreek verdwijnt. In 1960 waren er nog steeds een twintigtal vlasroterijen actief.

Wat betreft het bouwkundig erfgoed rondom het plangebied kunnen we stellen, dat in historisch perspectief deze zone gekenmerkt werd door een uitgesproken agrarisch karakter. Her en der lagen er in het landschap grotere en kleinere hoeves verspreid. Wat betreft de meldingen uit het centrale archeologische inventaris (CAI) rondom het plangebied blijkt opnieuw, dat afgezien van één kasteeltje, er vele meldingen van 'sites met walgracht' zijn. Deze sites met walgracht (= *moated sites*) of 'omgrachte hoeves' vormen één van de belangrijkste componenten van de Middeleeuwse landelijke bewoning Zuid-West-Vlaanderen.

De druk op de open ruimte is echter zeer groot. Kuurne is de tweede dichtstbevolkte gemeente van West-Vlaanderen. Zowel de woningbouw als de industrie nemen heel wat plaats in. Het grondgebied van de gemeente is vrij dicht bebouwd door lintbebouwing, recente woningen gelegen binnen verkavelingen en verschillende sociale woonwijken. Enkel het noordelijke deel van de gemeente behield haar landelijke karakter. In het zuidwesten van de gemeente bevindt

zich een vrij uitgestrekte industriezone. Op die manier wordt Kuurne geleidelijk opgenomen in de sterk verstedelijkte en geïndustrialiseerde as Menen-Kortrijk-Waregem

1.2 INSCHATTING POTENTIEEL TOT KENNISVERMEERDERING

1.2.1 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

- Wat het Paleolithicum en het Neolithicum betreft, kan niet uitgesloten worden, dat er resten en sporen aangetroffen kunnen worden. Alleen is de verwachting laag aangezien er tot op heden in de omgeving van het plangebied nog geen aanwijzingen zijn geregistreerd voor activiteiten in die perioden. Puur op basis van de geologische waarnemingen kan echter de aanwezigheid van dergelijke resten in theorie niet worden uitgesloten.
- Tijdens de Romeinse periode was Kortrijk een belangrijke Romeinse *vicus*. Op minder dan 500 m. van het plangebied bevindt zich de Heirweg in Kuurne. De ligging van het plangebied is dus gunstig voor bewoning en economische activiteiten. Daarom is in theorie de verwachting hoog voor Romeinse vondsten.
- Na het verdwijnen van de Romeinse bewoning in het midden van de vierde eeuw werd de ruime omgeving rondom het plangebied gedurende de Vroege Middeleeuwen verlaten en was er vermoedelijk geen bewoning aanwezig.
- Het plangebied werd waarschijnlijk al sinds de 12-13de eeuw ingeschakeld in de landbouwactiviteiten rondom Kuurne. De verwachting is theoretisch dus hoog voor Laate Middeleeuwse vondsten. In de Nieuwste Tijd werd het plangebied zeker terug opgenomen in het bewoningsgebied. Ondanks deze opname in bewoningsgebied werd het plangebied echter voor zover kan worden achterhaald uit de cartografische bronnen pas bewoond sinds het begin van de 20ste eeuw.
- Opvallend zijn wel de vele CAI-meldingen van 'sites met walgracht'. Deze sites met walgracht (= *moated sites*) of 'omgrachte hoeves' vormen één van de belangrijkste componenten van de Middeleeuwse landelijke bewoning Zuid-West-Vlaanderen. Uit het bureauonderzoek geldt echter een lage verwachting voor resten en archeologische sporen uit de Late Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd.

De geplande werken waarvoor nu een stedenbouwkundige vergunningsaanvraag zal worden ingediend, zouden in theorie een grote impact hebben op de archeologische resten en sporen die potentieel in het plangebied aanwezig zouden kunnen zijn. De werken omvatten namelijk de realisatie van een aantal wooneenheden in een verkaveling Gegevens over de werfinrichting zijn nog niet gekend, maar er kan vanuit gegaan worden, dat de werf op het terrein zelf gerealiseerd zal worden, met onder meer betreden met zwaar materieel (kranen), tijdelijke stockage van afgegraven grond, etc.

Er is op basis van het bureauonderzoek aangetoond en vooral de recente verstoringen (tengevolge van afbraak bestaande bebouwing) in die mate het mogelijke aanwezige bodemarchief in die mate hebben aangetast dat , dat het archeologisch potentieel voor het plangebied erg beperkt is. De impact van de geplande bouwwerken op het archeologisch archief zal in de praktijk dan ook erg klein of zelfs *nihil* zijn.

De landschappelijke, archeologische en historische gegevens die verzameld zijn in deze bureaustudie maken, in vergelijking met de bekende gegevens over bodemverstoringen, dat het potentieel tot kennisvermeerdering zeer klein is. Een kosten-baten afweging pleit daarom om af te zien van verder archeologisch vooronderzoek. Er kan dan ook geadviseerd worden om het plangebied vrij te geven. Een programma van maatregelen dient dan ook niet te worden opgesteld.

2 KWALITEITSCONTROLE EN ONDERTEKENING

Naam	Functie	Handtekening	Datum
Didier Reyns	Director		01/03/2017
Patrick Hambach	Director		01/03/2017
Tim Moerenhout	Business Unit Manager		01/03/2017
Jan Coenaerts	Senior Archeoloog/ Projectmanager		01/03/2017
Anouk Van der Kelen	Senior Archeoloog/ Projectmanager		01/03/2017